

Đề bài

Phân tích ba khổ thơ sau
trong bài

Mùa xuân nho nhỏ của Thanh Hải.

Mọc giữa dòng sông xanh
Một bông hoa tím biếc
Ôi con chim chiền chiện
Hót chi mà vang trời
Từng giọt long lanh rơi
Tôi đưa tay tôi hứng.

.....

Một mùa xuân nho nhỏ
Lặng lẽ dâng cho đời
Dù là tuổi hai mươi
Dù là khi tóc bạc.

Bài làm

Một mùa xuân nho nhỏ

Lặng lẽ dâng cho đời

Tiếng hát cứ ngân nga sao mà nghe dịu ngọt, nhỏ nhẹ như một lời thủ thi làm lòng em thêm xao xuyến. Thanh Hải, tác giả của lời ca, bài thơ cùng tên, đã một thời được nhiều người yêu mến với những tên bài thơ nổi tiếng *Mồ hoa anh nở*, *Những đồng chí trung kiên*. Bệnh tật khắc nghiệt đã cướp đi cuộc sống của ông, nhưng cả những khi trên giường bệnh ông cũng để lại cho đời một số bài thơ rất dễ thương, trong đó có bài *Mùa xuân nho nhỏ*. Với thể thơ năm chữ, bài thơ đã có nhiều đoạn giản dị, chân tình, gợi cho ta nhiều cảm xúc da diết, nhẹ nhàng mà lắng đọng:

Mọc giữa dòng sông xanh

Một bông hoa tím biếc

Ôi con chim chiền chiện

Hót chi mà vang trời

Từng giọt long lanh rơi

Tôi đưa tay tôi hứng.

Ta làm con chim hót

Ta làm một cành hoa

Ta nhập vào hòa ca

Một nốt trầm xao xuyến.

Một mùa xuân nho nhỏ

Lặng lẽ dâng cho đời

Dù là tuổi hai mươi

Dù là khi tóc bạc.

Khổ thơ đầu bài thơ với nhịp thơ ngắn gọn, súc tích, ít lời mà nhiều ý miêu tả cảnh xuân. Đây là một mùa xuân với cảnh sắc thiên nhiên:

Mọc giữa dòng sông xanh

Một bông hoa tím biếc

Ôi con chim chiền chiện

Hót chi mà vang trời

Một vài nét phác họa về mùa xuân trên xứ Huế: một dòng xuân, một bông hoa, một tiếng chim hót. Nhà thơ có tả người nhiều đâu, nhưng sông thì xanh biếc, bông hoa sừng bập bênh tím biếc, chim chiền chiện hót vang lừng... Đơn giản thế nhưng mà đẹp, vui mắt, vui tai biết mấy. Và tâm hồn nhà thơ thì mở rộng để đón nhận, nâng niu trân trọng vẻ đẹp, sức sống và

niềm vui. Mấy tiếng *hót mà chi* nghe sao mà thân thương, tha thiết vậy! Tấm lòng của nhà thơ trước cảnh mùa xuân tưởng như có thể nhìn rõ, cân đong đo đếm được.

Từng giọt long lanh rơi

Tôi đưa tay tôi hứng.

Giọt gì rơi? Giọt âm thanh của chim chiền chiện? Giọt gì long lanh? Giọt ánh sáng! Hay giọt tiếng chim! Hay giọt mùa xuân? Giọt hạnh phúc của đời, của trời cao rơi xuống long lanh cho nhà thơ xòe tay hứng với hai bàn tay trân trọng của mình.

Một hiện tượng chuyển đổi cảm giác tư tưởng như phi lí nhưng lại tự nhiên mà người đọc có thể chấp nhận được trong thơ ca, vì nó đã nói lên cái ngây ngất say sưa của nhà thơ trước cảnh đất trời vào xuân.

Từ những cảm xúc trên, nhà thơ đã tâm niệm về mình. Mình là gì, làm gì trong cái chung của trời đất, của cuộc đời?

Ta làm con chim hót

Ta làm một cành hoa

Ta nhập vào hòa ca

Một nốt trầm xao xuyến.

Phải chăng đây là một ước nguyện, một sự tự đánh giá khiêm tốn của nhà thơ. Trong cái lớn lao của một mùa xuân đẹp, của cuộc đời, nhà thơ xin góp mình như một nét, một chi tiết nhỏ: một tiếng trong tiếng hát của muôn loài chim, một cành hoa trong rừng hương sắc của ngàn hoa, một nốt trầm trong bản hòa tấu muôn điệu, muôn lời ca. Câu thơ thật có ý nghĩa:

Một nốt trầm xao xuyến.

Một nốt trầm thôi, nhưng là một nốt trầm say đắm trong cái bè trầm thường có của một bản hòa ca, cái bè trầm đã có tác dụng làm nền để trên đó nổi lên cái giai điệu thánh thót hay âm thanh ngân vang của người lĩnh xướng... Câu thơ thể hiện một khát vọng muốn sống có ích, vừa chứng tỏ ý thức trách nhiệm về quan hệ giữa cá nhân và xã hội.

Khổ thơ tiếp theo làm ta càng hiểu rõ hơn ý nghĩa nhan đề của bài thơ: *Mùa xuân nho nhỏ*. Mùa xuân ấy là một ý niệm chỉ về thời gian, không gian, sao lại thành một vật thể *nho nhỏ* có hình khối? Phải chăng đây là một ước mong của nhà thơ thật giản dị và cảm động. Nhà thơ muốn mình là *một mùa xuân nho nhỏ*, bé bỏng hữu hạn góp vào cái mùa xuân bao la vô tận, vô biên của cuộc đời, của mỗi người. Và cảm động hơn, nhà thơ ao ước: dẫu đã đi qua tuổi xuân của đời mình, vẫn được làm một mùa xuân nho nhỏ trong cái mùa xuân lớn lao ấy:

Một mùa xuân nho nhỏ

Lặng lẽ dâng cho đời

Dù là tuổi hai mươi

Dù là khi tóc bạc.

Điệp ngữ *dù là* ở đây như một lời tự khẳng định để dặn dò mình: một sự kiên trì, một sự thách thức với thời gian, tuổi già, bệnh tật.

Có thể nói với những khổ thơ này, Thanh Hải đã để lại cho đời một tấm lòng thật đáng trân trọng. Đây là mùa xuân của lòng người, xuân của niềm vui. Nó là một nốt trầm bởi nó giản dị, ngân vang mà lắng đọng như một lời nhắn nhủ bên tai, làm cho lòng ta xúc động.

Trên giường bệnh, trước khi *trở về với cát bụi* nhà thơ vẫn có lòng yêu đời trong sáng, thanh cao, tin tưởng, lạc quan thật đáng quý.

Hoàng Ngọc Liên